

téket arra, hogy bírói beavatkozás nélkül a kölcsönös méltányosság alapján mint rendezzék el jogviszonyaikat. Azonkívül az a lehetőség, hogy a perben sikerülni fog a bírósággal egy esetleg késői időpontot elfogadtatni a valorizáció alapjául, egyenesen csábítja a rosszhiszemű adósokat a perbe bocsátkozásra és minden esetre gátja a jogviszonyok békés perenkívüli rendezésének

B. S.

K. T. 59. § 4. pont, vagy Ipt. 94. § b) pont? (Jogegységi zavarok.) Meglehetősen nehéz volna választ adnunk arra a kérdésre, hogy a kereskedelmi alkalmazott rögtöni elbocsátásához elegendő törvényes ok forog-e fenn már akkor, ha *egy* munkanapon szünetel, avagy ahhoz *három* napi igazolatlan távolléradás szükséges?

Az egy napos szünetelés álláspontján van az Ipartörvény 94. § b) pontja; míg a K. T. 59. § 4. pontja három napos szünetelést kíván ahhoz, hogy a munkaadó a fegyelemsértés legsúlyosabb konzekvenciáját, a rögtöni hatállyal való elbocsátást alkalmazottjával szemben joghatályosan levonhassa.

Való igaz, hogy az I. T. későbbi keletű a K. T.-nél, ám ennek vonatkozó intézkedését kifejezetten hatályon kívül nem helyezte és a két törvény terminológiája sem egészen azonos, mert a K. T. „kereskedelmi segédszemélyzet“-ről beszél, míg az I. T. ipari alkalmazottakat említ.

Kissé különösen hat azonban, hogy ebben a kérdésben, amely legalább is 40 évvel ezelőtt, az I. T. keletkezése idejében nyerte aktualitását, a jogfejlesztésre elsősorban hivatott munkaügyi felelősségi bíróság: a budapesti kir. törvényszék tanácsai homlokegyenest ellenkező gyakorlatot folytatnak.

Hivatkozom két, a legujabb időben keletkezett ítéleti döntésre:

a) H. I. magántisztviselő felmondási időre járó illetményét követelte munkaadójától. A tényállás szerint utóbbi határozott tilálma ellenére kijelentette, hogy nyári szabadságra utazik; átadta a rábízott kulcsokat stb. hivatalnoktársának, a következő munkanapon tényleg nem is jelentkezett munkára, mire a főnök levélileg rögtöni hatállyal elbocsátotta. A bíróság előtt azal védekezett, hogy egy munkanapon való igazolatlan távollét még nem jogos ok az azonnali elbocsátásra. Az elsőfoku bíróság az I. T. 94. § 2. pontja alapján jogosnak mondta ki az elbocsátást ítéletében, amelyet a felelősségi bíróság rendelkezésében helybenhagyott, ám indokolásában azt emelte ki, hogy a K. T. 59. § 4. pontja volna alkalmazandó, mert ez élő törvényhely és különben is kétség esetén az alkalmazottra nézve kedvezőbb törvénymagyarázat követendő; ellenben a tényállás alapján ugy találta, hogy H. I. kötelességének teljesítését macacsul megtagadta, miért is rögtöni elbocsátás ez oknál fogva mégis jogosnak tekintendő. (51. Pl. 3243/1926. sz.)

b) B. L. kereskedősegéd ugyancsak felmondási illetményeit perelte; beigazolást nyert a perben, hogy nevezett másfél munkanapot igazolatlanul mulasztott. A kir. járásbíróság felperest ez oknál fogva keresetével elutasította s a felelősségi bíróság az ítéletet helybenhagyta, kiemelve indokolásában, hogy „a felperes által hivatkozott K. T. 59. § 4. p. helyébe az *Ipt. 94. § b) pontja* lépett, ennek rendelkezése szerint pedig már az alkalmazott rögtöni hatállyal akkor is elbocsátható, ha a munkaadó akarata ellenére 1 egész munkanapon át igazolatlanul szünetel.“ (Bp. kir. törvényszék, 38. Pf. 1452/1926. szám.)

A két ellenkező felfogású ítélet csaknem egy időben került ki ugyanazon bíróságunktól s ezek után joggal állhatunk tanács-

talanul egy oly kérdésben, amelynek igen komoly jelentősége van, mert hiszen elvégre a munkaadónak tudnia kell, hogy mikor nyílik joga arra a lépésre, amelynek esetleges késői gyakorlása viszont igen könnyen „megbocsátás”-nak magyarázható.

Quid juris?

F. P.

Érdekes kamathatározatok. Kamatjogunk rendezetlenségéről többször történt már emlékezés a P. J. hasábjain.* Törvényes szabályozás és egységesen kialakult gyakorlat hiánya, évek óta a legnagyobb bizonytalanságot eredményezte e téren. Nincs elvi magaslát, amelyről nézve valami rendszert tudnánk felfedezni a divergáló, egymásnak ellentmondó kamathatározatokban. Ha a következőkben bemutatott újabb határozatoknak éppen ezért elvi értéket, a konkrét tényálláson tulmenő jelentőséget nem is tulajdoníthatunk, az indokolásokban talált, stereotip visszatérő motívumok még halványan és még szaggatottan, de már jelzik az irányt, amely felé a judikatúra halad.

Már régebbi határozatok felismerték a valorizáció és a kosztkamat kikötésének célbeli analógiáját és ez alapon a szerződésileg megállapított kosztkamatot megítélték. (P. IV. 5292—4893/24.) Az újabb határozatok is ezen az alapon állanak (P. IV. 3907/25—1926 május 27.), sőt e megfontolásra támaszkodó indokolással ítelt meg a VII. tanácsa szerződésileg kikötött havi 6%-os kamatot, mert a megállapodás idején a szokásos kosztkamat mértékét meg nem haladta. Ugyanez az ítélet kiemeli, hogy az a körülmény, mely szerint a kamatfizetési időben a törvényes kamatkártérítés mértéke heti 2%-ról havi 1 és $\frac{1}{2}$ %-re szállítottatott le, a szerződésileg meghatározott havi 6% kamat mérvének leszállítására okul nem szolgálhat. (P. III. 7966/25—1926 május 26.) Kosztkamat nem kereskedővel szemben is megáll. (Előbbi P. IV. 3907/1925. sz.) De éppen, mert a kosztkamat kikötésének rendeltetése az, hogy a devalvációból eredő károsodást a hitelező az adósra hárítsa, viszont abban az esetben, ha az adós szolgáltatása valamely terménynek ára, mint értékmérő után igazodik: kosztkamat jogérvényesen ki nem köthető. Sőt az ilyen, a terményérték szolgáltatása mellett kosztkamatot is kikötő szerződés, amennyiben a kiuzsorázás egyéb feltételei fennforognak: mint a jó erkölcsökbe ütköző (uzsorás) szerződés semmis lehet. (P. IV. 5901/1925—1926 május 19.)

Az 1923. XXXIX. t.-c. kifejezetten kártérítési kamatot intézményesített; alapja és magas mértéke causájaként a magyar korona értékcsökkenése folytán a hitelezőt sújtó kárt szolgált. A gyakorlat azonban teljesen elszakadt a törvény fundamentumától és nem kutatva azt, hogy a hitelezőnek valorizációs vagy egyéb kára van-e egyáltalán, egyszerűen késedelmi kamatként, sőt perkamatként fogta fel és ítélte meg következetesen az 1923. XXXIX. t.-c. magas %-u kamatát. Talán a fogalmak tisztulásának eredménye, vagy még inkább gazdasági viszonyaink lassu javulásának, a kamatviszonyok konszolidálódásának következményeként a Curia most ismét kidomborítja

* Itj. dr. Nagy Dezső „Jogbizonytalanság a kamatkérdésekben“ I. évf. 27. oldal Blau György dr. „Kamat valorizált tőke mellett“ I. évf. 73. ojd., Beck Salamon dr. „Váltóper és magasabb kamat“ I. évf. 125. ojd., dr. Varrnai István „Kamatproblémák“ II. évf. 81. ojd.